مقاله پژوهشی
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۳، مرداد ۱۳۹۳، ۴۳۴-۴۱۹

# رابطه کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی- خردگرایانه با افسردگی و رضایت از زندگی در دانشجویان علوم انسانی دانشگاه پیام نور تبریز در سال تحصیلی ۹۲-۹۱

**اکبر رضایی**[۱]

**دریافت مقاله:۹۲/۱۲/۱۰ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح:۹۳/۱/۲۵ دریافت اصلاحیه از نویسنده:۹۳/۳/۲۷ پذیرش مقاله: ۹۳/۴/۹**

**چکیده**

**زمینه و هدف**: سلامت روان‌شناختی برای افراد جامعه به ویژه دانشجویان مهم است؛ بنابراین تعیین عوامل مرتبط با آن ضروری به نظر می‌رسد. هدف از این پژوهش بررسی رابطه کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه و همچنین تعیین سهم هر یک از این متغیرها در پیش‌بینی افسردگی و رضایت از زندگی دانشجویان بود.

**مواد و روش‌ها:** در این پژوهش مقطعی تعداد ۲۴۱ نفر از دانشجویان دختر و پسر رشته‌های علوم انسانی دانشگاه پیام نور مرکز تبریز با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و خوشه‌ای به شیوه تصادفی انتخاب شدند (۱۶۸ زن و ۷۳ مرد). دانشجویان پرسش‌نامه‌های سبک‌های پردازش اطلاعات، کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری، رضایت از زندگی و افسردگی را تکمیل کردند. آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه برای تحلیل داده‌های گردآوری‌شده مورد استفاده قرار گرفتند.

**یافته‌ها:** نتایج نشان داد که بین سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه، کنترل تصوری حالت‌های درونی با رضایت از زندگی رابطه مثبت و معنی‌دار، ولی بین استرس تصوری و رضایت از زندگی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد ($p<۰/۰۰۱$). بین سبک پردازش اطلاعات خردگرایانه و کنترل تصوری حالت‌های درونی با افسردگی رابطه منفی و معنی‌دار ولی با استرس تصوری همبستگی مثبت و معنی‌داری مشاهده شد ($p<۰/۰۰۱$). نتایج تحلیل رگرسیون خطی چندگانه نشان داد که کنترل تصوری حالت‌های درونی و استرس تصوری پیش‌بینی‌کننده‌های معنی‌دار افسردگی و رضایت از زندگی دانشجویان هستند ($p<۰/۰۵۰$).

**نتیجه‌گیری:** نتایج پژوهش حاضر بر اهمیت کنترل تصوری حالت‌های درونی و استرس تصوری در پیش‌بینی شاخص‌های بهزیستی روان‌شناختی از جمله رضایت از زندگی و افسردگی در دانشجویان تأکید می‌کند.

**واژه‌های کلیدی:** کنترل تصوری، استرس تصوری، پردازش اطلاعات، رضایت از زندگی، افسردگی، دانشجویان

[۱]- (نویسنده مسئول) دانشیار گروه آموزشی روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
تلفن: ۵۴۹۲۳۰۸-۰۴۱۱ دورنگار: ۵۴۹۲۳۰۱-۰۴۱۱ پست الکترونیکی: akbar528@yahoo.com

## مقدمه

بهزیستی و سلامت روان‌شناختی برای افراد جامعه به‌ویژه دانشجویان از اهمیت زیادی برخوردار است. نتایج پژوهش‌ها در محیط‌های آزمایشگاهی و طبیعی به‌صورت همخوان نشان داده‌اند که احساس افراد از کنترل تصوری بر بهزیستی فیزیکی و روان‌شناختی آن‌ها تأثیر دارد. احساس کنترل بیشتر بر رویدادهای تأثیرگذار بر زندگی فرد با عوامل مثبت در حوزه‌های مختلف گستره زندگی نظیر کاهش استرس، خودپنداره، مهارت‌های مقابله‌ای، بهزیستی روان‌شناختی و پیشرفت تحصیلی ارتباط دارد [۴-۱]. برای مثال، Owusu-Ansah و همکاران نشان دادند که در جامعه دانشجویان دارای اختلالات یادگیری کنترل تصوری با بهزیستی روان‌شناختی و رضایت از زندگی ارتباط وجود دارد [۵]. در برخی از موقعیت‌ها، کنترل تصوری پیامدهای هیجانی ممکن است در سازگاری کلی مهم‌تر از کنترل خود موقعیت باشد. Thompson و همکاران در مطالعه خودشان در مورد کنترل تصوری در سازگاری با سرطان تفاوت مهمی بین کنترل بر رویداد در مقابل کنترل بر پیامدها یافتند. در این مطالعه، برای مشارکت‌کنندگان مهم بود تا باور کنند که آن‌ها می‌توانند بر دوره بیماری کنترل داشته باشند [۶]. یافته‌های مشابهی نیز در مطالعه Thompson و همکاران گزارش شد که کنترل مرکزی (یعنی کنترل خودبیماری) در برابر کنترل مرتبط با پیامد را در نمونه افراد دارای HIV مثبت بررسی کردند. کنترل مرتبط با پیامد به طور تنگاتنگی با افسردگی ارتباط داشت [۷].

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که سبک‌های پردازش اطلاعات نیز در سلامت روان‌شناختی نقش دارند. بر اساس نظریه شخصی شناختی- تجربه‌گرایی، دنیا از طریق دو نظام پردازش اطلاعات در افراد مفهوم‌سازی می‌شود: خردگرایی (Rationality) و تجربه‌گرایی (Experientiality). اگرچه انسان‌ها ممکن است از هر دو سبک بهره‌مند شوند، اما آن‌ها مستقل از هم هستند [۸]. سبک خردگرایی سطوح بالایی از منابع شناختی را می‌طلبد و بیشتر کلامی، تحلیلی، آگاهانه و نسبتاً کند است که از طریق قوانین منطقی استنتاج عمل می‌کند. این نظام رفتارها را از طریق ارزیابی آگاهانه رویدادها میانجی‌گری می‌کند. در مقابل، سبک تجربه‌گرایی فطری و انطباقی است و به ما این امکان را می‌دهد تا از تجربه یاد بگیریم. این نظام، رفتارها را از طریق رمزگردانی پیامدهای قبلی، به‌ویژه آن تجاربی که بار هیجانی دارند، از طریق اجتناب از هیجانات منفی و تسهیل هیجانات مثبت تحت تأثیر قرار می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر می‌توان گفت که نظام تجربه‌گرایی ناآگاهانه، خودکار، بدون تلاش، شهودی و نسبتاً سریع و مرتبط با روابط شخصی و هیجانی است و بر طبق اصول اکتشافی عمل می‌کند. پردازش اطلاعات خردگرایی از طریق جستجوی فعال دانش به‌ویژه از طریق آموزش رسمی گسترش می‌یابد، درحالی‌که پردازش تجربه‌گرایی یا شهودگرایی از طریق تجارب زندگی گسترش می‌یابد [۹]. رفتار افراد نیز از طریق تعامل این دو نظام پردازش خودکار و کنترل‌شده تحت تأثیر قرار می‌گیرد. Burns و D'Zurilla رابطه معنی‌داری بین سبک‌های پردازش اطلاعات و اندازه‌های روان‌شناختی از جمله رضایت از زندگی و نشانه‌های افسردگی گزارش کرده‌اند [۱۰].

نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که استرس تصوری تأثیر منفی بر سازگاری روان‌شناختی دارد [۱۱]. سازگاری معمولاً به‌عنوان تابعی از توانایی ارگانیسم برای انطباق با

خواست‌های محیط بیرونی در نظر گرفته می‌شود. استرس نیز به نوبه خود به عنوان مجموعه‌ای از واکنش‌های ایجادشده از طریق این خواست‌ها تعریف می‌شود [۱۲]. به‌عبارت‌دیگر، در حوزه روانشناسی سلامت، استرس به حالتی از چالش یا تهدید اطلاق می‌شود که روال طبیعی و تعادل زندگی فرد را مختل می‌کند. استرس با ایجاد اختلال در حافظه و توجه افراد می‌تواند به مشکلات شناختی منجر شود. افرادی که استرس زیادی دارند اغلب مشکلاتی در تمرکز و توجه بر روی یک تکلیف معین دارند زیرا افکار نامربوط ذهن آنها را اشغال می‌کند. استرس همچنین برانگیختگی فیزیولوژیکی را افزایش می‌دهد که باعث می‌شود افراد تصمیمات اشتباه بگیرند. افرادی که استرس را تجربه می‌کنند کمتر احتمال دارد جوانب مختلف را در نظر گیرند و گرایش به اتخاذ تصمیمات بسیار تکانشی دارند. استرس تصوری همچنین ممکن است منجر به هیجان‌های منفی گوناگونی مانند ترس، اضطراب و غمگینی و همچنین رفتار میان فردی منفی شود [۱۳]. در پژوهش Chang خوش‌بینی به طور معنی‌داری رابطه بین استرس تصوری و متغیرهای روان‌شناختی (نشانگان افسردگی و رضایت از زندگی) را میانجی‌گری کند [۱۴].

استرس‌ها و فشارهای متعدد زندگی دانشجویی به‌صورت‌های مختلف سلامت روانی دانشجویان را تهدید می‌کنند. ورود به دانشگاه معمولاً با تغییرات زیادی در روابط اجتماعی آن‌ها همراه است و در عین‌حال انتظارات و نقش‌های جدیدی در آن‌ها شکل می‌گیرد که غالباً با فشار و نگرانی توأم است. آشنا نبودن بسیاری از دانشجویان با محیط دانشگاه در بدو ورود، دوری از خانواده، عدم علاقه به رشته تحصیلی، ناسازگاری با افراد دیگر در محیط زندگی جدید، کافی‌نبودن امکانات رفاهی، مشکلات مالی، نگرانی از آینده شغلی و ... از جمله منابع تنش و استرس در نظام آموزش عالی است [۱۷-۱۵]. آسیب‌پذیری قشرهای دانشجو در مقابل مشکلات مختلف باعث ابتلای آنها به انواع مشکلات روان‌شناختی و درهم ریختن سلامت روان‌شناختی آن‌ها می‌گردد. از این‌رو بررسی وضعیت سلامت روان دانشجویان و تجزیه و تحلیل عوامل مرتبط و مؤثر بر آن می‌تواند در بالندگی این قشر حساس جامعه مؤثر واقع شود و در درازمدت آثار مثبت و فواید آن نصیب کل جامعه گردد. همان‌طورکه اشاره شد عوامل مختلفی در بهزیستی روان‌شناختی نقش دارند، از جمله می‌توان به کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های شهودی- خردگرایانه اشاره کرد. در این پژوهش سعی شده است رابطه این متغیرها با شاخص‌های بهزیستی روان‌شناختی افسردگی بررسی گردد. به طور مشخص پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط بین کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های شهودی- خردگرایانه با افسردگی و رضایت از زندگی دانشجویان انجام گرفت.

## مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع مقطعی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان علوم انسانی دانشگاه پیام نور مرکز تبریز در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ تشکیل می‌دادند. در این پژوهش، نمونه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و خوشه‌ای به شیوه تصادفی انجام گرفت. در ابتدا با توجه به اینکه در دانشکده علوم انسانی دانشجویان رشته‌های مختلفی مشغول تحصیل بودند، از بین رشته‌های مختلف به تصادف پنج رشته روانشناسی، علوم تربیتی، علوم اجتماعی، آموزش زبان انگلیسی و

حقوق به‌عنوان نماینده زیرگروه‌ها یا طبقات علوم انسانی انتخاب شدند. مرحله دوم انتخاب دانشجویان به‌صورت خوشه‌ای بود، بدین صورت که دستیاران پژوهشگر از بین کلاس‌های رشته‌های انتخاب شده به‌تصادف یکی از کلاس‌ها را انتخاب و بعد از کسب اجازه از استاد مربوطه پرسش‌نامه‌ها را بر روی کل دانشجویان کلاس به عنوان یک خوشه اجرا کردند. تعداد کل نمونه آماری در این پژوهش ۲۴۱ نفر (۱۶۸ زن و ۷۳ مرد) بودند. صاحب‌نظران رهنمودهای متفاوتی در ارتباط با تعداد مشارکت‌کنندگان مورد نیاز برای طرح‌های پژوهشی همبستگی و رگرسیونی ارایه می‌دهند. Stevens پیشنهاد می‌کند که در حدود ۱۵ مشارکت‌کننده به ازای هر متغیر پیش‌بین برای یک معادله معتبر مورد نیاز است [۱۸]. Tabachnick و Fidell فرمولی برای محاسبه اندازه نمونه، با توجه به تعداد متغیرهای پیش‌بینی مورد استفاده ارایه کرده‌اند: $n_{>}$ ۸m +۵۰ (تعداد متغیرهای پیش‌بین=m) [۱۹]. با توجه به اینکه در این پژوهش چهار متغیر پیش‌بین وجود دارد، حداقل ۸۲ مشارکت‌کننده لازم بود. برای افزایش قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج، حجم نمونه بیشتری انتخاب شد. برای رعایت اخلاق پژوهشی در این مطالعه به مشارکت‌کنندگان در زمینه رازداریِ اطلاعات، اطمینان خاطر داده شد و آن‌ها با رضایت خودشان پرسش‌نامه‌ها را در محیطی آرام و بدون ذکر نام تکمیل کردند. عدم تمایل به شرکت در مطالعه از معیارهای خروج از مطالعه بود. برای اندازه‌گیری متغیرهای مورد نظر از پرسش‌نامه‌های سبک‌های پردازش اطلاعات، استرس تصوری، مقیاس کنترل تصوری حالت‌های درونی، پرسش‌نامه افسردگی Beck و همچنین مقیاس رضایت از زندگی استفاده شد.

۱-پرسش‌نامه سبک‌های پردازش اطلاعات: در این پژوهش از پرسش‌نامه خردگرایی- تجربه‌گرایی (Rational-Experiential Inventory: REI) برای سنجش ترجیحات افراد در سبک‌های پردازش اطلاعات استفاده شد [۲۰]. این پرسش‌نامه شامل ۲۲ سؤال است و از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود تا عقاید خودشان درباره هر سؤال یا ماده را بر روی یک مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرتی (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) مشخص کنند. در این پرسش‌نامه سؤالات ۲، ۵، ۶، ۱۱، ۱۴، ۱۸، ۱۹، ۲۱ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. Rezaei با استفاده از تحلیل عاملی، دو عامل را در این پرسش‌نامه شناسایی کرد. این دو عامل بر اساس محتوای سؤالات تحت پوشش شهودگرایی یا تجربه‌گرایی و خردگرایی نام‌گذاری شده است. نمره بالا در مقیاس خردگرایی به میزانی که افراد از فعالیت‌های شناختی لذت می‌برند، درگیر می‌شوند یا دوست دارند و یا اجتناب می‌کنند، اشاره دارد. مقیاس تجربه‌گرایی یا شهودگرایی (ایمان به شهود) نیز برای سنجش اعتماد به احساسات درونی و برداشت‌های فوری و بی‌واسطه به‌عنوان مبنایی برای تصمیم‌گیری و عمل گسترش یافته است [۲۱]. Sladek و همکارانش پایایی همسانی درونی یعنی آلفای کرانباخ ۰/۹۰ برای مقیاس خردگرایی و ۰/۸۴ برای مقیاس تجربه‌گرایی را گزارش کرده‌اند [۲۲]. در پژوهش حاضر، ضریب پایایی آلفای کرانباخ برای ۱۱ سؤال خرده مقیاس شهودگرایی برابر ۰/۸۵ و برای ۱۱ سؤال خرده مقیاس خردگرایی برابر ۰/۸۴ به‌دست آمد.

۲- پرسش‌نامه استرس تصوری: این پرسش‌نامه که توسط Cohen و همکارانش تهیه شده است، دارای ۱۴ سؤال می‌باشد و برای سنجش استرس عمومی تصوری در

یک ماه گذشته به‌کار می‌رود [۲۳]. افکار و احساسات درباره حوادث استرس‌زا، کنترل، غلبه، کنارآمدن با فشار روانی و استرس‌های تجربه‌شده را مورد سنجش قرار می‌دهد. همچنین این مقیاس عوامل خطرزا در اختلالات رفتاری را بررسی کرده و فرایند روابط تنش‌زا را نشان می‌دهد. این پرسش‌نامه در کشورهای مختلف کاربرد فراوانی داشته و به همین خاطر به زبان‌های گوناگون ترجمه و در کشورهای زیادی مورد استفاده قرارگرفته و هنجاریابی شده است. نحوه نمره‌گذاری پرسش‌نامه به این شکل است که بر اساس طیف چهار درجه‌ای لیکرت به هرگز=۱، به ندرت=۲، گاهی اوقات=۳ و اغلب اوقات=۴ تعلق می‌گیرد. سؤال‌های ۴، ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۰ و ۱۳ به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (هرگز=۴، به ندرت=۳، گاهی اوقات=۲ و اغلب اوقات=۱). نمره بالاتر نشان‌دهنده استرس تصوری بیشتر می‌باشد. آلفای کرانباخ برای این مقیاس در سه مطالعه ۰/۸۴، ۰/۸۵ و ۰/۸۶ به‌دست آمده است [۲۳]. در این پژوهش ضریب آلفای کرانباخ ۰/۸۶ برای سؤال‌های این مقیاس به‌دست آمد.

۳- مقیاس کنترل تصوری حالت‌های درونی: این مقیاس ۱۸ سؤال دارد که توسط Pallant برای اندازه‌گیری تصورات افراد از توانایی خودشان برای تأثیرگذاری بر حالت‌های درونی و تعدیل یا کنترل اثرات رویدادهای آزار دهنده بر هیجانات، تفکرات و بهزیستی فیزیکی طراحی شده است [۴]. با توجه به اینکه این پرسش‌نامه در ایران هنجاریابی نشده بود، در این پژوهش ابتدا پرسش‌نامه کنترل تصوری حالت‌های درونی توسط دو نفر از همکاران مترجم زبان انگلیسی به فارسی ترجمه شد. بعد ترجمه‌ها توسط یکی از همکاران روان‌شناس مورد مقایسه قرار گرفت. در این مرحله برای هر سؤال، بیانی که به بهترین صورت آن سؤال را بازنمایی می‌کرد انتخاب شد. سپس پرسش‌نامه بر روی ۵۰ دانشجوی دانشگاه به صورت آزمایشی اجرا شد و قابلیت فهم سؤالات مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت هم ترازی نسخه فارسی پرسش‌نامه با نسخه اصلی مورد پذیرش قرار گرفت و نسخه نهایی جهت اجرا آماده شد. سپس پرسش‌نامه در یک مقیاس کوچک‌تر به صورت مقدماتی اجرا شد و قابلیت فهم، اشکالات سؤال‌ها و ضرایب پایایی مقیاس‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت. بلافاصله بعد از اجرای مقدماتی و رفع ابهامات و اشکالات، اجرای اصلی بر اساس دستورالعمل‌های مربوطه بر دانشجویان گروه نمونه در شرایط یکسان صورت گرفت. نمره‌گذاری مقیاس بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرتی (۱=کاملاً مخالفم و ۵=کاملاً موافقم) صورت می‌گیرد. سؤال‌های ۱، ۲، ۷، ۱۱، ۱۵ و ۱۶ به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره بالاتر نشان‌دهنده کنترل تصوری بیشتر حالت‌های درونی می‌باشد. Pallant برای بررسی روایی سازه این مقیاس رابطه نمره کلی این مقیاس را با اندازه‌های مقیاس تسلطی و خودکارآمدی عمومی بررسی کرد. نتایج نشان دادند که رابطه کنترل تصوری با مقیاس تسلطی ($r=0/52$، $p<0/001$) و خودکارآمدی عمومی ($r=0/54$، $p<0/001$) بود که حاکی از روایی سازه نسبتاً خوب این مقیاس می‌باشد. Pallant همچنین همسانی درونی سؤال‌ها را با روش آلفای کرانباخ ۰/۹۲ در مطالعه اول و ۰/۹۰ در مطالعه دوم خود گزارش کرده است [۴]. در این پژوهش ضریب آلفای کرانباخ ۰/۹۰ برای سؤال‌های این مقیاس به‌دست آمد.

۴- مقیاس رضایت از زندگی: مقیاس رضایت از زندگی (SWLS؛ Diener و همکارانش) از پنج سؤال تشکیل شده است که رضایت از زندگی را به‌صورت کلی مورد سنجش

قرار می‌دهد [۲۴]. در پژوهش حاضر از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر بیان، در روی یک مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرتی (۵=کاملاً موافقم، ۴= موافقم، ۳= مطمئن نیستم، ۲= مخالفم و ۱= کاملاً مخالفم) مشخص کنند. دامنه ممکن نمرات در این مقیاس ۴ تا ۲۵ می‌باشد. نمره بالاتر در این مقیاس حاکی از رضایت بیشتر از زندگی می‌باشد. در این پژوهش ضریب آلفای کرانباخ ۰/۸۶ برای سؤال‌های این مقیاس به‌دست آمد.

۵- پرسش‌نامه افسردگی Beck: پرسش‌نامه افسردگی Beck شامل ۲۱ سؤال است که علایم جسمانی، رفتاری و شناختی افسردگی را مورد سنجش قرار می‌دهد. در این پرسش‌نامه هر یک از سؤال‌ها چهار گزینه دارد که بر مبنای صفر تا سه نمره‌گذاری می‌شود و درجات مختلفی از افسردگی از خفیف تا شدید را تعیین می‌کنند. حداکثر نمره در این پرسش‌نامه ۶۳ و حداقل آن صفر است [۲۵]. مطالعات انجام شده نشان می‌دهند که این پرسش‌نامه از پایایی مطلوبی برخوردار است. Beck و همکارانش همسانی درونی این پرسش‌نامه را در دامنه‌ای از ۰/۷۳ تا ۰/۹۲ با میانگین ۰/۸۶ و ضریب آلفا برای گروه بیمار ۰/۸۶ و غیر بیمار ۰/۸۱ گزارش کرده‌اند [۲۵]. Basker و همکارانش ضریب آلفای کرانباخ یا همسانی درونی ۰/۹۶ و پایایی بازآزمایی ۰/۸۲ را برای این پرسش‌نامه به دست آورده‌اند [۲۶]. در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرانباخ ۰/۹۰ برای سؤال‌های این مقیاس به‌دست آمد.

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش، از روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و ...) و آمار استنباطی (آزمون ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون خطی چندگانه و تحلیل واریانس چند متغیری) استفاده شد. کلیه محاسبات آماری در این پژوهش با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام گرفت (با سطح معنی‌داری ۰/۰۵).

## نتایج

میانگین و انحراف معیار سنی گروه نمونه مورد پژوهش ۶/۵۷±۲۶/۷ سال بود. همچنین ۷۰٪ (۱۶۸ نفر) از شرکت‌کنندگان در مطالعه زن و ۳۰٪ (۷۳ نفر) آنان مرد بودند. شاخص‌های آمار توصیفی در متغیرهای مورد مطالعه برای کل دانشجویان و همچنین به تفکیک جنسیت در جداول ۱ ارایه شده است.

برای تحلیل آماری داده‌های مربوط به تفاوت‌های جنسیتی در نمرات خرده‌مقیاس‌های افسردگی و رضایت از زندگی، کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه از تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) استفاده شد. در ابتدا مفروضه‌هایی نظیر بهنجاری، خطی بودن، داده‌های پرت تک متغیری و چند متغیری، یکسانی ماتریس واریانس- کوواریانس و چند هم خطی مورد بررسی گرفت. تخطی جدی از مفروضه‌ها مشاهده نشد. تنها بعد از بررسی بهنجاری چندمتغیری و محاسبه فاصله‌های Mahalanobis بر اساس نظر Tabachnick و Fidell داده‌های پرت از تحلیل کنار گذاشته شدند [۱۹]. سپس نمرات خرده‌مقیاس‌های مختلف به‌عنوان متغیرهای وابسته وارد تحلیل شدند. جدول۲ نتایج آزمون‌های چند متغیری مربوطه را نشان می‌دهد.

***جدول ۱- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد بررسی در این مطالعه***

| خرده مقیاس‌ها | جنسیت | میانگین | انحراف استاندارد |
|---|---|---|---|
| | مرد | ۳۸/۵۰ | ۶/۹۵ |
| سبک پردازش اطلاعات شهودی | زن | ۳۷/۲۲ | ۶/۶۲ |
| | کل | ۳۷/۶۲ | ۶/۷۱ |
| | مرد | ۴۱/۰۳ | ۷/۰۵۲ |
| سبک پردازش اطلاعات خردگرایی | زن | ۳۹/۸۱ | ۶/۸۰ |
| | کل | ۴۰/۲۰ | ۶/۸۶ |
| | مرد | ۶۱/۷۷ | ۹/۲۲ |
| کنترل تصوری حالت‌های درونی | زن | ۵۸/۴۱ | ۱۱/۶۶ |
| | کل | ۵۹/۴۴ | ۱۱/۰۵ |
| | مرد | ۳۲/۹۱ | ۶/۱۸ |
| استرس تصوری | زن | ۳۳/۴۱ | ۶/۹۱ |
| | کل | ۳۳/۲۳ | ۶/۷۱ |
| | مرد | ۱۴/۱۵ | ۱۰/۴۶ |
| افسردگی | زن | ۱۳/۴۱ | ۱۰/۶۷ |
| | کل | ۱۳/۵۸ | ۱۰/۵۸ |
| | مرد | ۱۵/۵۹ | ۴/۶۴ |
| رضایت از زندگی | زن | ۱۵/۸۸ | ۴/۵۱ |
| | کل | ۱۵/۸۱ | ۴/۵۳ |

***جدول ۲- نتایج آزمون‌های چند متغیری مقیاس‌های افسردگی و رضایت از زندگی، کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه بر اساس جنسیت***

| نام آزمون | مقدار | F | d.f فرض شده | d.f خط | مقدار p |
|---|---|---|---|---|---|
| اثر پیلایی | ۰/۰۵۲ | ۱/۴۳۶ | ۶ | ۱۵۷ | ۰/۲۰۴ |
| لامبدای ویلکز | ۰/۹۴۸ | ۱/۴۳۶ | ۶ | ۱۵۷ | ۰/۲۰۴ |
| اثر هتلینگ | ۰/۰۵۵ | ۱/۴۳۶ | ۶ | ۱۵۷ | ۰/۲۰۴ |
| بزرگ‌ترین ریشهٔ روی | ۰/۰۵۵ | ۱/۴۳۶ | ۶ | ۱۵۷ | ۰/۲۰۴ |

همان‌طورکه در جدول ۲ مشاهده می‌شود بر اساس نتایج آزمون‌های چندمتغیری تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان زن و مرد در این خرده‌مقیاس‌ها وجود ندارد ($P=۰/۲۰۴$ و $F_{(۶ و ۱۵۷)}=۱/۴۳۶$ و $T^2=۰/۰۵۵$ هتلینگ).

در این پژوهش برای بررسی همبستگی بین مقیاس‌های کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه با افسردگی و رضایت از زندگی دانشجویان از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. در جدول ۳ نتایج آزمون همبستگی بین متغیرها ارایه شده است.

***جدول ۳- ماتریس ضریب همبستگی مقیاس‌های کنترل تصوری، استرس تصوری و سبک‌های شهودی- خردگرایانه با افسردگی و رضایت از زندگی***

| مقیاس‌ها | سبک پردازش اطلاعات شهودی | سبک پردازش اطلاعات خردگرایانه | کنترل تصوری حالت‌های درونی | استرس تصوری | افسردگی | رضایت از زندگی |
|---|---|---|---|---|---|---|
| سبک پردازش اطلاعات شهودی | ۱/۰۰ | | | | | |
| سبک پردازش اطلاعات خردگرایانه | ۰/۱۳ | ۱/۰۰ | | | | |
| کنترل تصوری حالت‌های درونی | ۰/۱۶* | ۰/۵۲** | ۱/۰۰ | | | |
| استرس تصوری | -۰/۰۹ | -۰/۳۷** | -۰/۶۵** | ۱/۰۰ | | |
| افسردگی | -۰/۰۳ | -۰/۳۲** | -۰/۵۹** | ۰/۶۹** | ۱/۰۰ | |
| رضایت از زندگی | ۰/۱۸** | ۰/۲۲** | ۰/۳۹** | -۰/۴۹** | -۰/۴۲** | ۱/۰۰ |

***p<۰/۰۱۰ ** و p<۰/۰۵۰ * (آزمون دودامنه)***

همان‌طورکه در جدول ۳ مشاهده می‌شود ضرایب همبستگی بین سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه، کنترل تصوری حالت‌های درونی و رضایت از زندگی مثبت و معنی‌دار ولی بین استرس تصوری و افسردگی با رضایت از زندگی رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد. رضایت از زندگی بالاترین ضریب همبستگی مثبت را با کنترل تصوری حالت‌های درونی و بالاترین ضریب همبستگی منفی را با افسردگی و استرس تصوری دارد. ضرایب همبستگی بین سبک پردازش اطلاعات خردگرایانه و کنترل تصوری حالت‌های درونی با افسردگی منفی و معنی‌دار و با استرس تصوری رابطه مثبت معنی‌دار است. افسردگی بالاترین ضریب همبستگی مثبت را با استرس تصوری و بالاترین ضریب همبستگی منفی را با کنترل تصوری حالت‌های درونی دارد.

برای تعیین سهم هر یک از متغیرهای کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه در پیش‌بینی رضایت از زندگی دانشجویان از تحلیل رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. تحلیل‌های مقدماتی به‌منظور اطمینان از عدم تخطی از مفروضه‌های نرمال بودن، خطی بودن، هم‌خطی و یکسانی پراکندگی انجام شد. مقادیر گزارش‌شده برای Tolerance و VIF در جدول ۴ حاکی از آن است که از مفروضه هم‌خطی تخطی نشده است. ارزش Tolerance کمتر از ۰/۱ یا ارزش VIF بالای ۱۰ بیانگر تخطی از این مفروضه است [۲۷]. همچنین بررسی نمودار پراکنش و نمودار Normal (P–P) Plot و نمودار پراکنش پس‌ماندهای استانداردشده نشان داد که از فرض‌های نرمال بودن، خطی بودن، یکسانی پراکندگی تخطی نشده

است. در این پژوهش برای پیش‌بینی رضایت از زندگی دانشجویان مدل معنی‌داری به دست آمد ($R^2$=۰/۲۳۳؛ F (۴ و ۱۷۲)=۱۳/۰۴۷؛ p=۰/۰۰۱). جدول ۴ سهم هر یک از متغیرهای واردشده به مدل در پیش‌بینی رضایت از زندگی را نشان می‌دهد. همان‌طورکه در جدول ۴ مشاهده می‌شود در این مدل تنها دو متغیر از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشند. از بین این دو، کنترل تصوری حالت‌های درونی دارای ارزش بتای مثبت (β =۰/۲۳۷، p= ۰/۰۱۲) و در مقابل استرس تصوری (β = -۰/۲۸۱، p=۰/۰۰۱) دارای ارزش بتای منفی بودند.

***جدول ۴- نتایج ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون برای پیش‌بینی رضایت از زندگی دانشجویان***

| مدل | ضرایب غیراستاندارد | | ضرایب استاندارد | *t* | مقدار p | آماره‌های چند هم خطی | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | ***B*** | خطای استاندارد | ***β*** | | | **Tolerance** | **VIF** |
| (ثابت) | ۱۴/۵۹۲ | ۴/۰۰۴ | | ۳/۶۴۵ | ۰/۰۰۱ | | |
| **سبک شهودی** | ۰/۰۴۱ | ۰/۰۴۵ | ۰/۰۶۱ | ۰/۸۹۸ | ۰/۳۷۰ | ۰/۹۵۹ | ۱/۰۴۳ |
| **سبک خردگرایانه** | ۰/۰۰۳ | ۰/۰۵۲ | ۰/۰۰۴ | ۰/۰۵۴ | ۰/۹۵۷ | ۰/۷۱۷ | ۱/۳۹۵ |
| **کنترل تصوری** | ۰/۰۹۵ | ۰/۰۳۸ | ۰/۲۳۷ | ۲/۵۳۱ | ۰/۰۱۲ | ۰/۵۰۷ | ۱/۹۷۳ |
| **استرس تصوری** | -۰/۱۸۳ | ۰/۰۵۶ | -۰/۲۸۱ | -۳/۲۶۳ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۰۲ | ۱/۶۶۰ |

برای تعیین سهم متغیرهای کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه در پیش‌بینی افسردگی دانشجویان نیز از تحلیل رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. تحلیل‌های مقدماتی، عدم تخطی از مفروضه‌های نرمال بودن، خطی بودن، هم خطی و یکسانی پراکندگی را نشان دادند. در این پژوهش برای پیش‌بینی افسردگی دانشجویان نیز مدل معنی‌داری به‌دست آمد ($R^2$=۰/۵۰۷؛ F (۴ و ۱۶۲)=۴۱/۷۱۵؛ p< ۰/۰۰۱). جدول ۵ نیز سهم هر یک از متغیرهای واردشده به مدل در پیش‌بینی افسردگی را نشان می‌دهد. همان‌طورکه در جدول ۵ مشاهده می‌شود در این مدل دو متغیر از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشند. از بین این دو متغیر، کنترل تصوری دارای ارزش بتای منفی (β= -۰/۲۲۲، p= ۰/۰۰۷) و متغیر استرس تصوری دارای بتای مثبت (β= ۰/۵۶۸، p<۰/۰۰۱) بودند.

***جدول ۵- نتایج ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون برای پیش‌بینی افسردگی دانشجویان***

| مدل | ضرایب غیراستاندارد | | ضرایب استاندارد | *t* | مقدار p | *آماره‌های چند هم خطی* | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | ***B*** | خطای استاندارد | ***β*** | | | **Tolerance** | **VIF** |
| (ثابت) | -۸/۰۶۲ | ۷/۷۶۴ | | -۱/۰۳۸ | ۰/۳۰۱ | | |
| **سبک شهودی** | ۰/۰۷۸ | ۰/۰۸۷ | ۰/۰۵۱ | ۰/۸۹۳ | ۰/۳۷۳ | ۰/۹۵۹ | ۱/۰۴۳ |
| **سبک خردگرایانه** | ۰/۰۵۵ | ۰/۱۰۵ | ۰/۰۳۵ | ۰/۵۲۶ | ۰/۶۰۰ | ۰/۷۱۷ | ۱/۳۹۵ |
| **کنترل تصوری** | -۰/۲۰۹ | ۰/۰۷۶ | -۰/۲۲۲ | -۲/۷۵۲ | ۰/۰۰۷ | ۰/۵۰۷ | ۱/۹۷۳ |
| **استرس تصوری** | ۰/۸۵۶ | ۰/۱۱۰ | ۰/۵۶۸ | ۷/۸۱۰ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۰۲ | ۱/۶۶۰ |

## بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه کنترل تصوری حالت‌های درونی، استرس تصوری و سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه با افسردگی و رضایت از زندگی در جامعه دانشجویان دانشگاه پیام نور انجام گرفت. نتایج نشان داد بین سبک‌های پردازش اطلاعات شهودی و خردگرایانه، کنترل تصوری حالت‌های درونی و رضایت از زندگی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. ضرایب همبستگی بین سبک پردازش اطلاعات خردگرایانه و کنترل تصوری حالت‌های درونی با افسردگی منفی و معنی‌دار و با استرس تصوری رابطه مثبت معنی‌دار بود. در این پژوهش اثر دو متغیر کنترل تصوری حالت‌های درونی (دارای ارزش بتای مثبت) و استرس تصوری (دارای ارزش بتای منفی) برای پیش‌بینی رضایت از زندگی دانشجویان معنی‌دار بود. نتایج رگرسیون همچنین نشان داد که متغیرهای کنترل تصوری (دارای ارزش بتای منفی) و استرس تصوری (دارای ارزش بتای مثبت) پیش‌بینی‌های معنی‌دار افسردگی دانشجویان می‌باشند. این نتایج همسو و هماهنگ با یافته‌های پژوهش‌های قبلی هستند. Pallant نشان داد که عدم کنترل تصوری با سطوح پایین‌تر سازگاری و بهزیستی روان‌شناختی ارتباط دارد. در این پژوهش کنترل تصوری حالت‌های درونی، همبستگی متوسطی با اندازه‌های نشانگان فیزیکی (r= -۰/۴۲)، سلامت روان‌شناختی و فیزیکی کلی اندازه‌گیری شده با GHQ (r= -۰/۴۸)، هر دو عاطفه مثبت و منفی (به ترتیب برابر r= ۰/۴۶، r= -۰/۴۸) و استرس تصوری (r= -۰/۵۸) به دست آمده بود [۴]. Bayramia و همکاران نیز نشان دادند که خوش‌بینی، هیجان‌های مثبت، سبک پردازش اطلاعات خردگرایی و تجربه‌گرایی به طور معنی‌داری سازگاری روان‌شناختی را پیش‌بینی می‌کنند [۲۸]. Rezaei و همکارانش نیز دریافتند که بین سبک‌های پردازش اطلاعات خردگرایی و افسردگی همبستگی منفی و معنی‌دار ولی بین خردگرایی و رضایت از زندگی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.همچنین در این مطالعه نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیرهای خوش‌بینی و خردگرایی پیش‌بین‌های معنی‌داری برای افسردگی و رضایت از زندگی هستند. این متغیرها در پیش‌بینی افسردگی ارزش بتای منفی ولی در پیش‌بینی رضایت از زندگی ارزش بتای مثبت داشتند [۲۹]. بر اساس نظر Epstein سبک خردگرایی، سطوح بالایی از منابع شناختی را می‌طلبد و بیشتر تحلیلی و آگاهانه است که از طریق قوانین منطقی استنتاج عمل می‌کند [۳۰]. این نظام، رفتارها را از طریق ارزیابی آگاهانه رویدادها میانجی‌گری می‌کند، بنابراین دور از انتظار نیست که این نوع پردازش اطلاعات برای افسردگی، اثر بازدارندگی و برای رضایت از زندگی، اثر مثبتی داشته باشد.

بخشی از نتایج پژوهش حاضر نشان داد که استرس تصوری رابطه مثبت و معنی‌داری با افسردگی و رابطه منفی و معنی‌داری با رضایت از زندگی دارد. نتایج پژوهش Rezaei نیز همسو با یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که متغیرهای خوش‌بینی، عاطفه منفی، استرس تصوری و بدبینی، پیش‌بینی‌های معنی‌دار افسردگی دانشجویان می‌باشند [۳۱]. این نتایج حاکی از آن است که استرس تأثیرات منفی بر سلامت روانی دارد. استرس با ایجاد اختلال در حافظه و توجه افراد می‌تواند به مشکلات شناختی منجر شود. افرادی که تحت استرس زیاد هستند اغلب مشکلاتی در تمرکز و توجه بر روی یک تکلیف معین دارند، زیرا افکار نامربوط ذهن آن‌ها را اشغال می‌کند.

استرس همچنین ممکن است برانگیختگی فیزیولوژیکی را افزایش دهد که این امر باعث می‌شود افراد تصمیمات اشتباه بگیرند. افرادی که استرس را تجربه می‌کنند کمتر احتمال دارد جوانب مختلف را در نظر گیرند و گرایش به اتخاذ تصمیمات بسیار تکانشی دارند. همچنین استرس ممکن است منجر به *هیجان‌های* منفی گوناگون مانند ترس، اضطراب و افسردگی شود [۱۳].

بخش دیگری از نتایج نشان داد که کنترل تصوری حالت‌های درونی، پیش‌بین شاخص‌های بهزیستی روان‌شناختی است. در تأیید این نتایج پژوهش Pallant نشان داده است که کنترل تصوری حالت‌های درونی به صورت معنی‌داری با اندازه‌های سازگاری ارتباط دارند [۴]. همچنین در پژوهش Heidari Pahlavian و همکارانش گرایش به منبع کنترل درونی و میزان افسردگی دانشجویان همبستگی معنی‌دار منفی گزارش شده است [۳۲]. Thompson و همکاران نیز به نتایج مشابهی در ارتباط با اهمیت کنترل حالت‌های درونی در تعیین سازگاری دست یافته بودند [۷-۶]. مفهوم کنترل ذهنی حالت‌های درونی یک مؤلفه مهم هوش هیجانی است، موضوعی که اخیراً علایق پژوهشی زیادی را در رشته‌های مختلف از جمله روانشناسی، آموزش‌وپرورش و مدیریت جلب کرده است. اهمیت کنترل حالت‌های درونی به طور واضح در ادبیات روانشناسی بالینی و به‌ویژه در حوزه مدیریت استرس مشهود است. تمرکز بسیاری از درمانگران شناختی- رفتاری و مداخله گران بر افزایش توانایی کنترل برخی جنبه‌های حالت‌های درونی است. بسیاری از مداخله‌ها بر افزایش کنترل بیماران بر واکنش‌های فیزیکی خودشان (برای مثال بازخورد زیستی، آموزش آرمیدگی، مراقبه و یوگا) رویکردهای بر فرایندهای فکری معیوب استوار است. اگرچه مطالعات ارزیابی رویکردهای مدیریت استرس، سودمندی آن‌ها را تأیید می‌کنند، بااین‌حال، سازوکار زیربنای اثربخشی آن نامشخص است. کنترل تصوری به عنوان یک سازوکار ممکن مطرح شده است. اگر چه درمانگران نمی‌توانند وقوع رویدادهای منفی را در زندگی بیمار کنترل کنند، با این‌حال، آن‌ها می‌توانند به بیمار کمک کنند تا تأثیر این رویدادها را بر بهزیستی فیزیکی و هیجانی او کاهش دهند. اگر شخص احساس توانایی اعمال کنترل بر تفکرات، احساس‌ها و واکنش‌ها در حول مواجهه استرس‌زا داشته باشند، آن‌ها ممکن است در موضع بهتری برای بازخورد با آن موقعیت به‌صورت مؤثر باشند. نتایج Pallant حمایت‌هایی برای اثر حفاظتی احتمالی کنترل تصوری حالت‌های درونی فراهم کرد. اگر افراد فکر کنند که آن‌ها مهارت‌ها و توانایی برای کنترل حالت‌های درونی‌شان را دارند، به احتمال کمتری آن‌ها در برابر اثرات منفی مواجهه با استرس‌زا های اصلی زندگی تسلیم شوند و در نتیجه آسیب‌پذیر خواهند بود. افراد با کنترل پایین به‌احتمال بیشتر یک موقعیت را به عنوان تهدید ارزیابی می‌کنند و به‌احتمال کمتری فکر می‌کنند که آن‌ها منابع ضروری برای عمل‌کردن دارند. نه تنها آن‌ها با خود موقعیت کنار می‌آیند بلکه باید با واکنش‌های خودشان به ارزیابی خودشان از رویدادها بپردازند. پاسخ‌های هیجانی ارزیابی‌شده احتمالاً با فرایندهای تفکر تداخل می‌کنند، به‌ویژه فرایند تصمیم‌گیری مرتبط با عمل انجام‌شده تا موقعیت تهدیدآمیز برخورد شود. در کل شخص با کنترل پایین به احتمال بیشتری موقعیت را به‌عنوان تهدید و به احتمال کمتری به شیوه مؤثر با اثر هیجانی این ارزیابی برخورد کند و ممکن است با احتمال کمتری با موقعیت موجود به شیوه سازگارانه‌تری پاسخ

دهد [۴]، اگرچه مطالعات طولی بیشتری لازم است تا این موضوعات را به صورت عمیق‌تری بررسی نمایند.

نتایج این پژوهش بر خلاف پژوهش‌های قبلی نشان داد که بین متغیرهای مربوط به سلامت روانی و متغیر مورد بررسی در این پژوهش تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. برای مثال، Michaeli Manee نشان داد که در بین مؤلفه‌های بهزیستی روان‌شناختی غیر از مؤلفه هدفمندی در زندگی در سایر مؤلفه‌ها دختران دانشجو وضعیت بهتری نسبت به پسران دانشجو دارند [۳۳]. نتایج پژوهش Shokri و همکاران نیز از نظر آماری تفاوت‌های جنسیتی معنی‌داری پس از کنترل متغیر سن در مقیاس‌های رشد فردی و روابط مثبت با دیگران نشان دادند؛ به‌عبارت‌دیگر، دختران در مقایسه با پسران در مقیاس‌های رشد فردی و روابط مثبت با دیگران نمرات بالاتری گزارش کرده بودند؛ در حالی‌که در مقیاس‌های استقلال، تسلط محیطی، هدف در زندگی و پذیرش بین دو جنس، تفاوت معنی‌داری از نظر آماری مشاهده نشد [۳۴]. برای توجیه نتایج متفاوت می‌توان به تفاوت‌های موجود در متغیرهای مورد بررسی مربوط به بهزیستی روان‌شناختی در پژوهش‌های مختلف اشاره کرد.

پژوهش حاضر با چندین محدودیت جدی مواجه بود: نخست این که این پژوهش بر روی دانشجویان دانشگاه پیام نور تبریز انجام گرفت، بنابراین نتایج را نمی‌توان به جوامع دیگر (برای مثال دانشجویان دانشگاه‌های دیگر یا حتی بر روی نمونه‌های بالینی؛ افسرده‌تر، مضطرب‌تر و ...) تعمیم داد. از این‌رو ضروری است پژوهش حاضر با نمونه‌های بالینی و همچنین در صورت امکان با استفاده از ابزارهای دیگر جهت بررسی سودمندی‌های بالقوه بالینی انجام گیرد. دوم این که در مطالعه حاضر تنها دو شاخص سازگاری و ناسازگاری روان‌شناختی یعنی رضایت از زندگی و افسردگی مورد بررسی قرار گرفته است، بنابراین در پژوهش‌های بعدی بهتر است شاخص‌های دیگر نیز مورد بررسی قرار گیرند. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی رابطه بین این متغیرها با متغیرهایی نظیر خود پنداره، هوش اخلاقی، روان‌آزرده‌خویی، عاطفه مثبت و منفی، خودکارآمدی، مکان کنترل، سرسختی، کمال‌گرایی نیز بررسی شود. افزون بر این به خاطر وجود تفاوت‌های فرهنگی در متغیرهای بهزیستی روان‌شناختی بهتر است در تعمیم‌پذیری یافته‌های پژوهش حاضر به جوامع، قومیت‌ها و نژادهای دیگر احتیاط کرد. نهایتاً برای افزایش قابلیت تعمیم نتایج پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابهی روی افراد در جوامع آماری مختلف با سنین متفاوت انجام شود.

## نتیجه‌گیری

در کل نتایج پژوهش حاضر همخوان با نتایج پژوهش‌های قبلی نشان دادند که کنترل تصوری حالت‌های درونی و استرس تصوری در پیش‌بینی افسردگی و رضایت از زندگی نقش دارند. استرس تصوری در پیش‌بینی هر دو متغیر ملاک بیشتر از کنترل تصوری حالت‌های درونی سهم داشت. این نتایج حاکی از آن است که متغیرهای استرس تصوری در سازگاری روان‌شناختی نقش مهمی دارد و مشاوران، درمانگران و پژوهشگران باید بر اهمیت و نقش آن در ارتقاء سلامت روانی و بهبود سازگاری روان‌شناختی توجه ویژه داشته باشند.

### تشکر و قدردانی

این مقاله استخراج یافته از طرحی است که با حمایت مالی دانشگاه پیام نور تبریز به تصویب رسیده است. در اینجا از شورای محترم پژوهشی دانشگاه پیام نور استان آذربایجان

شرقی جهت حمایت‌های مالی و همچنین از دانشجویان محترم شرکت‌کننده در پژوهش که صمیمانه با پژوهشگر همکاری و پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند، قدردانی می‌شود.

# References

[1] George LK. Still happy after all these years: research frontiers on subjective well-being in later life, *J Gerontol Series B* 2010; 65B (3): 331-9.

[2] Owusu-Ansah FE. Do cultural identity and control perceptions have any bearing on how satisfied we are with our lives? *Ghana International J Mental Health* 2009; 1(1): 25-43.

[3] Ryan S, Hassell A, Dawes P, Kendall S. Control perceptions in patients with rheumatoid arthritis: the impact of medical consultation, *British Society for Rheumatol* 2003; 42: 135-40.

[4] Pallant JF. Development and validation of a scale to measure perceived control of internal states. *J Personality Assessment* 2000; 75: 308-37.

[5] Owusu-Ansah FE, Agyei-Baffour P, Edusei A. Perceived control, academic performance and well-being of Ghanaian college students with disability. *African J Disability* 2012; 1(1): 1-6.

[6] Thompson, SC, Sobolew-Shubin A, Galbraith, ME, Schwankovsky L, Cruzen D. Maintaining perceptions of control: Finding perceived control in low-control circumstances. *Journal of Personality and Social Psychol* 1993; 64: 293-304.

[7] Thompson SC, Nanni C, Levine A. Primary versus secondary and central versus consequence related control in HIV-positive men. *J Personality and Social Psychol* 1994; 67: 540-47.

[8] Epstein S, Pacini R. Some basic issues regarding dual-process theories from the perspective of Cognitive-experiential Self-theory. In S. Chaiken & Y. Trope (Eds.), Dual process theories in social psychology (pp. 462- 482). New York: Guilford Publishers. 1999.

[9] Epstein S. Integration of the cognitive and the psychodynamic unconscious. *Am Psychol* 1994; 49: 709-24.

[10] Burns LR, D'Zurilla TJ. Individual differences in perceived informationprocessing styles in stress and coping situations: Development and validation of the Perceived Modes of Processing Inventory. *Cognitive Therapy and Research* 1999; 23: 345-71.

[11] Chang, EC, Sanna LJ, Riley MM, Thornburg AM, Zumberg KM, Edwards MC. Relations between

problem-solving styles and psychological adjustment in young adults: Is stress a mediating variable*? Personality and Individual Differences* 2007; 42: 135-44.

[12] Chang EC. Does dispositional optimism moderate the relation between perceived stress and psychological well being?: A preliminary investigation. *Personality and Individual Differences* 1998; 25: 233-40.

[13] Sanderson, C. *Handbook of Health Psychol* Publication: John wiley and sons, 2004; pp: 1-20.

[14] Chang EC. Dispositional optimism and primary and secondary appraisal of a stressor: controlling for confounding influences and relations to coping and psychological and physical adjustment. *J Personality and Social Psychol* 1998; 74: 1109-20.

[15] Madadi A, Lavasani F. Examining the relation between mental health and comparative style and demographic characteristics among students of the Islamic Azad University of Zanjan. In Medicine and Edification: special issue for the conference on students and mental health. Summer 2001, p: 44. [Farsi]

[16] Dadkhah B, Mohammadi M, Mozaffari N. Mental Health Status of the Students in Ardabil University of Medical Sciences 2004. *JAUMS* 2006; 6 (1): 31-6. [Farsi]

[17] Solaimanizadeh L, Solaimanizadeh F, Javadi M, Abasszadeh A. Association Between Mental Health and Educational Stressful Factors Among Students of Razi Nursing and Midwifery School in Kerman. *Iranian Journal of Medical Education* 2011; 11 (3): 200-9. [Farsi]

[18] Stevens J. *Applied Multivariate Statistics for the Social Sci* (3rd edn). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum,1996; p: 72.

[19] Tabachnick BG, Fidell LS. *Using Multivariate Statistics* (5th edn). Boston: Pearson Education. 2007 ; p: 123.

[20] Pacini R, Epstein S. The relation of rational and experiential information processing styles to personality, basic beliefs, and the ratio-bias phenomenon. *Jounal of Personality and Social Psychology* 1999; 76: 972-87.

[21] Rezaei A. Investigating factorial structure and reliability of the intuitive-rational information processing styles inventory in the university students' population. *J Res Behavioural Sci* 2012; 10(1): 20-9. [Farsi]

[22] Sladek RM, Bond MJ, Phillips PA. Age and gender differences in preferences for rational and experiential thinking. *Personality and Individual Differences* 2010; 49(8): 907-11.

[23] Cohen S, Kamarck T, Mermelstein R. A global measure of perceived stress. *J Health and Social Behavior* 1983; 24: 385-96.

[24] Diener E, Emmons RA, Larsen RJ, Griffin S. The Satisfaction with Life Scale. *J Personality Assessment* 1985; 49: 71-5.

[25] Beck AT, Steer RA, Brown GK. *Manual for the Beck Depression Inventory–II*. San Antonio, TX: Psychological Corporation, 1996: 1-38.

[26] Basker M, Prabhakar D, Moses PD, Russell S, Swamidhas P, Russell S. The psychometric properties of beck depression inventory for adolescent depression in a primary-care paediatric setting in India. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health* 2007; 1-8.

[27] Pallant J. *SPSS Survival Manual: A step-by-step guide to data analysis using SPSS*, 4th Edition. Maidenhead: Open University Press, 2010; p: 158.

[28] Bayramia M, Hashemi Nosrat Abada T, Alizadeh GhoradelaJ, Daneshfara S, Heshmatib R, Moslemifarc M. The Role of Positive and Negative Affectivity, Optimism, Pessimism, and Information Processing Styles in Student Psychological Adjustment. *Procedia - Social and Behavioral Sci* 2012; 46: 306-10.

[29] Rezaei A, Mohammadzadeh A, Ghadampour E, Kord Noghabi R. Optimism-pessimism and information processing styles as predictors of depression and life satisfaction. *J Fundamentals of Mental Health* 2013; 15(3): 184-93. [Farsi]

[30] Epstein, S. Integration of the cognitive and the psychodynamic unconscious. *American Psycholo* 1994; 49: 709-24.

[31] Rezaei A. *Relations between Optimism-pessimism, perceived stress, Positive and Negative Affect, and Social Intelligence with Psychological welfare*. Unpublished Research Report. Payam-e-Noor University of East Azarbaijan province. 2013; pp: 1-112. [Farsi]

[32] Heidari Pahlavian A, Mahjob H, Zarrabian M. The Relationship between Intenud and External Locus of Control, Depression and Educational Performance among Hamedan Medical School Students. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology* 1999; 4(4): 23-32. [Farsi]

[33] Michaeli Manee F. The Study of undergraduate students' psychological well-being status in Urmia University. *J Ofogh-e-Danesh* 2011; 16(4): 65-73. [Farsi]

[34] Shokri O, Dastjerdi R, DaneshvarPour Z, Ghanaie Z, ZeinAbadi HR, Geravand F. Gender differences in scales of psychological Well-beingin Birjand state universities during the school year 2005-2006. *J Birjand Univ Med Sci* 2008; 15 (3): 54-61. [Farsi]

# Relationship between Imaginary Control of Internal States, Imaginary Stress and Intuitive-Rational Information Processing Styles with Depression and Life Satisfaction Among Students of Humanism in Tabriz Payam-e-Nour University During 2013-2014

**A. Rezaei** [1]

**Received: 01/03/2014** **Sent for Revision: 14/04/2014** **Received Revised Manuscript: 17/06/2014** **Accepted: 30/06/2014**

**Background and Objective:** Psychological health is important for people especially for students. Hence, identifying related factors to psychological health is needed. The purpose of the present study was to investigate the relationship between Imaginary Control of Internal States, imaginary Stress and Intuitive-Rational Information processing styles and also determine contribution of these variables in prediction of depression and life satisfaction among students.

**Materials and Methods:** In this cross-sectional study, 241 students of humanity sciences (168 females and 73 males) from Payame Noor University–Tabriz branch were randomly selected, using stratified and multiple stage cluster sampling. Imaginary control of internal states, information processing styles, imaginary stress, depression and life satisfaction questionnaires were completed by these students. The Pearson's correlation test and multiple linear regression analysis were used to analyze the collected data.

**Results:** The results showed that there is positive and significant correlation between intuitive and rational information processing style and imaginary control of internal states with life satisfaction, but the relationship between imaginary stress and life satisfaction were significantly negative ($p<0.001$). There was significantly negative correlation between rational information processing style and imaginary control of internal states with depression, but relationship between depression and imaginary stress were positive ($p<0.001$). Results of multiple linear regression analysis showed that imaginary control of internal states and imaginary stress variables are significant predictors of depression and life satisfaction ($p<0.050$).

**Conclusion:** The present finding emphases on the importance of imaginary control of internal states and imaginary stress in prediction of psychological wellbeing like, life satisfaction and depression.

**Keywords:** Imaginary control, imaginary stress, Information processing, Life satisfaction, Depression, Students

**Funding:** This study was financially supported by the Research Committee of Payam-e-Noor University of East Azarbaijan province.

**Conflict of Interest:** None declared.

**Ethical approval:** The Research Committee of Payam-e-Noor University of East Azarbaijan province approved the study.

**How to cite this article:** Rezaei A. Relationship between imaginary Control of Internal States, imaginary Stress and Intuitive-Rational Information processing styles with Depression and Life Satisfaction among University Students. *J RafsanjanUniv Med Sci* 2014; 13(5): 419-34. [Farsi]

**1-** ***Associated Prof., Dept. of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran***
***(Corresponding Author) Tel: (0411) 5492308, Fax: (0411) 5492301, E-mail: akbar528@yahoo.com***